

SIRP

NUMBER 41 (3415)

EESTI KULTUURILEHT

hind 1.50 eurot

2. NOVEMBER 2012

Õnne võimalikkusest siin ja praegu

Pilgeni täis saal ja ülisoe vastuvõtt: „Faust” Estonias lk 8-9.

Just Ain Angeri Mefisto jäi kandma „Fausti” lavastuse filosoofilist igavikulist möödet, olles mõistetud omal kombel lunastama inimeste jätkuvaid halbu valikuid.

HARRI ROSPU

sest konkreetne. Samuti võib ooperi liikumise põhinedes pakkuda sügava elamuse ka siis, kui libretos või lavastuses ei allu sündmused lõpuni loogikale või tegevuskäik jääb fragmen- taarseks – võib-olla isegi nimelt selle pärast, sest tundub, et ka meie hing toimib tihti sama- laadselt. Maailmas korduvad üha petmine, ala- tus, ärakasutamine, hingeline ummikseis, aga ka pühadustunne, poolehoid, armastus, andes- tamine ja lunastus. Seetõttu võib lavastaja ja kunstniku leitud värske vorm panna nende olu- kordade ja seisundite sügavamalt sisu paremini taipama. Näiteks pigistab selles lavastuses tõe-

Uskumatu, millise sisseelamise, kire ja dünaamiliste finessidega tõi Aile Asszonyi kuulaja ette oma Margarete!

HARRI ROSPU

Õnne võimalikkus siin ja praegu

Tiiu Levald

Selline pealkiri võib tunduda praegu (pean silmas *silvergate*'i uskumatut kulgu!) võõrastav, justkui soov peita pea liiva alla. Kuid õnne võimalikkus jääb neile, kelle ellu kuuluvad kaunid kunstitud.

Loodan, et vaadanud-kuulanud Estonia laval Gounod' ooperit „Faust” kolmel korral (19. IX, 20. ja 26. X), on mul ülevaade nii lavastusest kui ka osatäitmistest. Kuna olen „Fausti” näinud ka 10. XII 2011 *live*-ülekanDES METist ja 2004. aastal Covent Gardeni laval salvestatud DVD-lt, siis seda mitmeplaaniisemad on muljed, mille põhjal olen taas leidnud kinnitust oma mitmeid artikleid läbinud kinnisideele, et võime uhkust tunda meie hulgast sirgunud kunstnike üle!

Kõigepealt vahest pisut sellest, mis Estonia laval näha oli. Ei salga, et **Ene-Liis Semperi** visioonide selgus ja ideede julgus on mind tihti lausa rabanud, alates Vanemuise „Verevendade” lavakõrguste nukkude sümbolika- st kuni „Wallenbergi” fantaasiatieni: sünge, läikiv lakknahk, grotesksed barokkoengud ja Miki-hiire hullus. On ilmselge, et need ideed on lavastajalegi suuresti vitamiiniks, inspiratsiooni- allikaks ja kontseptsiooni mõjutajaks.

Kuid need ideed ei tohiks põhirajalt kõrvale kallutada lavastajat, kes peab ju piltlikult öeldes lausa hammastega kinni hoidma muusika- lisest dramaturgiast, mis omakorda põimunud libretto ideega. See, kui võrd täiuslik on libretto niidistik, kui palju on helilooja ruumi andnud ühele ja teisele tegelasele, on kirjas partituuris

ja see on savi, millest tegijail tuleb luua oma versioon. **Dmitri Bertmani** lavastuses on huvitavaid leide, kuid mitte kõigega ei taha ma nõustuda. Võib-olla on see maitse küsimus.

On kahju, et Estonia variandis on tehtud muusikalisi kärpeid, mis kahandavad nii mõndagi olulist loo arengus. Näiteks on välja jäänud I vaatuse sisuliselt võtmeisloomuga kvartett, kus Mefisto hullutab Marthet (sellest persoonist on üldse loobunud) ja teeb temast sisuliselt Margarete kupeldaja. Sellega, et nooruk Siébéli siirast armastusest on tehtud mefistolik klounaad, võib ju leppida. Eriti, kui seda klounaadi kodusoolikaga sooritatakse, nagu seda tegi kõigil kolmel etendusel **Juuli Lill**. Õhku jääb vaid Gounod' püstitatud tundesuuruse pjedestaalile asetumise küsimus ning kuivõrd tekitab paralleeltegevus vaataja silmis valed rõhud. On ju orkestripartii selles ooperis nii kõnekas ning **Vello Pähna** juhitud äärmiselt autoritruu, hoiab dramaturgilist liini heas pinges.

Publikuga peaproovil laulsid noort Fausti **Oliver Kuusik**, Mefistot **Pavlo Balakin**, Margarete **Joanna Freszel** (Poola), Valentini Aare **Saal**, Siébelit **Juuli Lill**, Wagnerit **Märt Jakobson** ja vana Fausti **Urmas Põldma**. Kuusik on lüüriline tenor, kellele Gounod' romantism sobib. Tema Faust on elunautija, kes ei soovi võtta endale vastutust ega leia endas ka Margarete hullu- mist tajudes julgust mehiseks sammuks.

Pavlo Balakini rolliesitus oli tõeline üllatus- kingitus. On ta ju alles EMTA tudeng (prof M. Palmi lauluklassis). Tema mahukas mahlane bass kõlas heas kvaliteedis. Uhke rüht, hea

kasv ja hea kehapiirastika on eeldused, et luua veenev saatan. Tahaks loota, et talle hakatakse usaldama jooksvas repertuaaris ülesandeid, mis on tema väärilised, sest ikka ainult töö kasvatab arengukihte!

Külaline Poolast oli äärmiselt huvipakkuv: tema õblukesest kehast kostus üllatavalt kopsaka alumise registriga hääle ja rollikäsitleuse ekspressiivsus vihjas lootusrikkale tulevikule, hea näitlemisoskustega laulja saatusele.

Teisel etendusel olid taas uued tutvused: Margarete rollis külaline Norrast – **Anne Wik Larssen** ja Faustina **Luc Robert** Kanadast. Larseni hääles oli midagi, mis tõi mällu Kiri Te Kanawa. Mingi kummaline sumedus ja sügavus nii noores hääles – seal oleks kui pisaraid kuulda. Ta on ju alles 2009. aastal lõpetanud õpingud Trondheimi konservatooriumis ja Oslo Rahvusopera Akadeemias, seega ka sisuliste sügavusteni kasvamise aeg alles ees. Kuid roll oli veenev, musikaalne ja kaasahaarav. Luc Albert on tenor, kes paneb end jäägitult kuulama. Tal on hea kool ja hääle loomulik voogamine. Lummab baritonaalsus ja suveräänsus diapasoonis. See, et ta on mehine, tegi tema Fausti veelgi huvitavamaks – tüüpiline *macho*, kes lendab hooletult lillele lillele!

Viimasel etendusel oli Margarete rollis **Aile Asszonyi**. Temast kui interpreedist olen kirjutanud korduvalt aina positiivselt ja pean ikka-jälle tõdema, et tema kunstnikunatuur on kui salaa- gas – iial ei või aimata, millega ta üllatab!

Teen ühe kõrvalepõike. Pühapäeval vaatasin kuulasin taas METi Verdi „Othello”, kus peaosas hiiglasliku kehakaaluga superkõlaline tenor Johan Botha ja Desdemonaks Renée Fleming.

Sisse juhatas etenduse sopran Sondra Radvanovsky, kes muu hulgas mainis kõigi heameelt selle üle, et tenor on pärast rasket külmetushai- gust taas nendega! Mulle tundub, et meie publi- kut vaevalt huvitaks fakt, et üks või teine laulja võib ka viirusega võideldes lavale tulla.

Juhuse tõttu teadsin, et Asszonyid oli enne viimast etendust tabanud laulja vastikuim vaenlane nohu ning seetõttu kuulasin ja jälgi- sin tema olekut laval hinge kinni pidades. Usku- matu, millise sisseelamise, kire ja dünaamiliste finessidega ta tõi kuulaja ette oma Margarete! Tema kui muusiku fantaasial ei paista olevat piire – plahvatavad, hingesügavustest voolavad *crescendo*'d lausa jahmatasid!

Ja nüüd siis **Ain Anger**.

Midagi nii ülevat kui selle hääle voogamine ruumis on raske ette kujutada. Ain Anger on laval: ta ei mängi kedagi, vaid kogu tema kehas- tatud persooni olemus on igas tema tekitatud helis. Julgen teha tema puhul võrdleva ekskursi. Kui René Pape Méphistophélès METi lavastuses oli küüniline, väliselt härrasmehelik julm ja kõrgutamatu manipulaator, Bryn Terfeli Covent Gardeni Méphistophélès kirglik, verd janunev ja inimeste tühisusest tulpinud kuri deemon, siis Angeri Mefisto on Faustile pidevalt võima- luste väljapakkuja, mängur, kelle teeb kurvaks iseenda läbinägelikkus – inimene ei õpi oma vigadest, vaid kordab neid taas ja taas, anna talle kas või kolm elu!

Julgen väita, et Ain Angeri musikaalsus, karisma intensiivsus ja absoluutselt kordu- matu hääletämber ning diktsiooni perfektsus asetavad ta kindlalt nende maailma kahe eel- nimetatud esibassiga ühte ritta!